

Межиріцьке духовно-пасторське училище

Межиріцьке духовно-пастирське училище Української Православної Церкви було започатковане у 1994 році з благословення архієпископа Рівненського і Острозького Анатолія. Впродовж 6 років роботи там навчалися студенти, які були родом із Острожчини, майже усіх районів нашої області, сусідніх – Волинської, Тернопільської та Львівської областей, де вже були свої духовні семінарії, а також із Житомирщини та Хмельниччини. Тепер колишні викладачі училища пишаються тим, що їх випускники є пастирями у багатьох населених пунктах нашої країни навіть за кордоном. Є випускники Межиріцького духовно-пастирського училища в Острозі (отець Віктор Земляний), Білашеві, Вілії, Лючині, Завізові. Один із колишніх студентів училища має парафію у Курській області Росії. Є серед випускників і такі, що вчилися в духовних академіях, навіть за кордоном. У 2011 році у Римі закінчив богословський інститут Микола Щербак, і тепер він є викладачем богословського вузу. Вадим Зубик навчався у Німеччині, де закінчив богословський університет. Благочинним Іверського монастиря в Одесі є Олександр Мирида, якого колеги вважають еталоном чернецтва.

Після закінчення училища для його випускників, як кажуть, була «зелена вулиця» до Київської, Луцької та Почаївської духовних семінарій. Там їх приймали на 4 курс. Колишній викладач навчального закладу Лариса Фурманець каже, що про хорошу підготовку студентів, закладений добрий фундамент, який став основою для подальшого їх навчання і вдосконалення, свідчить те, що з ВНЗ надходило дуже багато подяк. Колишні випускники, приїжджаючи до своєї обителі, також висловлюють багато вдячних слів на адресу колишніх наставників.

Лариса Василівна розповідає, що матеріальна база закладу була досить сильною, бо її опорою був монастир. Після рішення Рівненського єпархіального управління відкрити училище було підписано угоду між єпархією і намісником Свято-Троїцького чоловічого монастиря ігуменом Федором про надання останнім «5 кімнат у безкоштовне користування для училища». Монастир також дозволив користуватися трапезною, бібліотекою, брати участь у храмових богослужіннях тощо. Під час божественних служб, спостерігаючи за укладом життя в обителі, майбутні священики могли багато корисного взяти для себе.

Надавши свою матеріальну базу училищу, суттєво допомагаючи студентам у їх навчанні, адміністрація училища також допомагала монасти-

рю. Під час практики майбутні священики допомагали пекти просфори, прибирали територію, займались іншою господарською роботою. Лариса Василівна пригадує, що чотири дні студенти вчилися, а один день у тиждень мали практику. Служби відбувалися щоденно, і студенти співали у хорі, прислужували в храмі, найкращим із старших надавали можливість виступати із проповіддю, читати акафісти та ін.

В основному студентами училища ставали вчорашні випускники шкіл, але були й такі, що вже мали за плечима навчання в училищах, технікумах і навіть вузах. Лариса Василівна каже, що легше вчитися було тим, хто закінчив чи навчався в культосвітньому чи педагогічному училищі, відслужив армію, тобто – мав певний життєвий досвід.

У процесі навчання студенти вирішували: будуть вони одружуватись чи ні. Звичайно, у переважній більшості випадків майбутні священики мали намір створити власну сім'ю, і тому їхнє рукопокладення відкладалося до часу після укладення шлюбу. Хоча були й такі, що вже мали сім'ю. Закінчивши навчання, всі студенти отримували відповідний документ; одружившись, здійснювалось щодо них рукопокладання у священство. Велика частина випускників до рукопокладення продовжували навчання у семінаріях, академіях.

Для потреб училища монастир підготував спеціальні келії у підвальній частині монастиря. Після підйому була обов'язковою вранішня молитва. Потім студенти снідали і слухали лекції, відповідали на семінарах (кожного навчального дня було по 2-4 пари). Інші йшли на практику. О 14.40 починався обід. Після нього до 17 години студенти мали вільний час, коли з дозволу відповідальних чергових по училищу мали можливість відлучатися у місто, відпочивати чи займатися своїми справами. Але о 17 годині всі обов'язково приступали до самопідготовки. О 20 годині майбутні священики вечеряли, молилися, готувалися до наступного дня і лягали спати. Уклад життя майбутнього священика мало чим відрізнявся від звичайного студентського, можливо, лише з більшою кількістю молитов. Трохи відрізнявся день у тих студентів, які були на практиці. Вони, як правило, не відвідували лекції та практичні заняття, не мали вільного часу і самопідготовки. Під час першого тижня Великого посту і останнього навчання не проводилось – студенти молилися у храмі, спостерігали за службами. Так само навчання не проводилось у великі церковні свята, а ось у присвятки графік навчання не міняли. Під час різдвяних свят, а також влітку після здачі сесії студенти мали канікули.

На початку кожного дня, заняття, роботи обов'язковою була молитва. В училищі викладали церковнослов'янську мову, Новий і Старий Завіт, історію української церкви, пасторське і основне богослів'я, гомілетуку

(мистецтво проповіді), церковне діловодство та інші предмети. Ректором училища майже весь час був тодішній благочинний церков Острозького району протоіерей Ростислав Трепачук. Для молодого колективу викладачів він був великим авторитетом і прикладом у житті і службі. Викладачами працювали люди, які перед тим закінчили семінарії (по двоє – Санкт-Петербурзьку і Одеську, по одному – Мінську і Луцьку) та вузи, в основному, молодь. Лариса Василівна працювала секретарем училища і викладала церковне діловодство.

Навчання відбувалося на трьох курсах, на яких у різний час навчалися біля 80 студентів. Після другого року бажаючі могли продовжити навчання на заочному секторі. В основному, такий спосіб навчання обирали ті, хто одружувався, отримував роботу, але ще не завершив навчання. Два рази заочники приїжджали і здавали сесії.

Отець Віктор Земляний, який тепер є настоятелем Свято-Воскресенського храму в Острозі, родом з Рівного. В Межиріцькому монастирі був, навчаючись ще у школі. Отримавши благословення після закінчення школи, навчався у Межирічі. Потім закінчив семінарію та академію. Священик каже, що в училищі була та ж сама програма, що і в семінарії, але великим плюсом була близькість до дому. Окремо о. Віктор наголосив на тому, що всі студенти, незалежно від курсу, жили дуже дружно. У семінарії і академії такого не було. Подобалось йому також те, що училищем опікувався монастир. Монахи для майбутніх священиків були прикладом в послушничестві, кротості, смиренні, стриманості.

Лариса Василівна каже, що буквально через місяць навчання для викладачів ставало зрозумілим, хто яку мету переслідував, вступивши до училища. Діти, які мали покликання до служіння Богу, дуже чітко вирізнялися серед тих, хто такого покликання не мав. Хоч рідко, але траплялося, що такі студенти залишали навчання. Адміністрація не перешкоджала їхньому вибору, бо зрозуміло, що бути священиком – це, перш за все, покликання і талант.

Вступали до училища майбутні священики, складаючи два іспити. Під час першого – великої співбесіди комісію очолював архієпископ Рівненський і Острозький (до 1995 року – Анатолій, а пізніше – Варфоломій). До неї входили ректор училища Ростислав Трепачук, настоятель Межиріцького монастиря ігумен Федір (викладав церковний спів), проректор о. Борис (Логвинчук) та інші викладачі. Лариса Василівна каже, що аналізували характеристику, надану священиком парафії, звідки прибув абітурієнт, брався до уваги бал атестату середньої школи, абітурієнту давали різнобічні складні запитання на знання Біблії, церковної служби, поведінки в побуті та ін. – переважно були вони не з легких. Серед абітурієнтів чітко

вирізнялися діти священників та воцерковлені. Звісно, вони регулярно при-служували в церквах, читали богослужбову літературу, жили «церковним життям». Важче було тим дітям, які вступали за наполяганням батьків чи близьких, навіть якщо їхній загальноосвітній рівень був високим.

Окремим абітурієнтам владики давав завдання, які вони мали виконати впродовж визначеного терміну, і якщо вони не передумали, то могли вступати наступного року. Якщо їх наміри були вагомими, то вони досягали свого, а якщо ні – значить, священство – не їх справа. Другим випробуванням був диктант, який найчастіше диктував сам владики Варфоломій. Як і у всіх вузах, за наслідками випробувань відбувалося зарахування на навчання.

Пригадуючи роки роботи в училищі, Лариса Василівна каже, що порушення дисципліни, низька успішність не були характерними для студентів, які мріяли стати священниками, хоча траплялося всяке. До порушників вживали традиційні методи впливу. Перш за все прізвище студентів, які навчаються найгірше, вивішували на спеціальному стенді. Їх поведінку і успішність аналізували під час розширеної відкритої педагогічної наради, на якій були присутні не лише викладачі, але й усі студенти. Якщо це не давало результатів, то повідомляли батьків. Найсуворішим покаранням було відрахування з числа студентів. Лариса Василівна таких випадків пригадати не може. Тобто можна сказати, що майбутні священники дисципліну порушували рідко і навчалися непогано, крім тих, що добровільно покинули навчання – плинності не було. Молодий колектив училища намагався входити в становище студентів, розуміти їх.

В кінці 90-х нестачі священників вже не було. Тоді вже функціонувало багато семінарій, і було вирішено закрити переважну більшість училищ. До цього переліку потрапило й межирицьке. У 2000 році училище, випустивши останній курс, було закрите.

За традицією, кожного вівторка перед Вознесінням Господнім Свято-Троїцький Межирицький чоловічий монастир відзначає одне із своїх монастирських свят – пам'ять чудотворного Межирицького образу Божої Матері «Життеподательниця». Цього дня до святої обителі прибуває багато гостей, в тому числі архієпископ Рівненський і Острозький Варфоломій. Після божественної літургії відбувається зустріч колишніх студентів і викладачів училища. Більшість із них із вдячністю згадують навчання у Межиричі, кажуть, що їм були дані міцні знання і вміння для майбутнього служіння Богу, діляться з колегами своїми враженнями та власним духовним досвідом.